

מבררת הגמרא: ב'יצד עושה, מניח אימורין על פיסת ו-כף) ה'יד והזה
 ושוק עליהן ומניף. מוסיפה הגמרא דין: ובכל מקום שיש לחם בתנופה,
 הלחם מלמעלה. מבררת הגמרא: היכא מצאנו שהלחם מלמעלה.
 עונה הגמרא: אמר רב פפא במלוואים מצאנו שהלחם מלמעלה,
 כמפורש בפסוק (ויקרא כח) וישם על החלבים ועל שוק הימין.
 הגמרא מבררת מה הטעם שהחזה ושוק מעל האימורים בהנפה.
 שואלת הגמרא: מאי טעמא שמיניח את החזה ושוק מעל האימורים.
 אלימא משום דכתיב (שם י טו) 'שוק התרומה וזה התנופה על
 אשי החלבים וביאו להניף תנופה, שמשמע שהשוק והחזה על
 האימורים, והכתיב (שם ל ט) 'את החלב על החזה וביאנו, ומשמע
 להיפך שאת החלב שהוא האימורים נותנים מעל החזה. משיבה
 הגמרא: אמר אביי, ההוא דמייתי ליה כהן מבית המטבחים ורמי
 ליה – הפסוק הזה שמשמע ממנו שהחלב (שהוא האימורים) על
 החזה, אינו מדבר על שעת ההנפה, אלא על הכהן המביא את
 האיברים מבית המטבחים, שבשעת הבאתם החלב על החזה, כדי
 שכאשר יתנם לכהן המניף יתהפכו ויהיה החזה למעלה מעל
 האימורים, וכך יניעם.
 שואלת הגמרא: והכתיב (שם טו כ) וישמו את החלבים על החזות –
 וגם כאן משמע שהאימורים מעל החזה. משיבה הגמרא: ההוא
 דרתיב ליה לכהן אחרינא ואזיל ומקטר ליה – הפסוק הוא מדבר
 לאחר ההנפה כאשר נותן הכהן המניף את האיברים לכהן המוליך
 למזבח להקטרה, ואז שוב מתהפכים האיברים ונעשה החזה מתחת
 לאימורים. ומסבירה הגמרא: והא קא משמע לן דבעינן שלשה
 כהנים – הסתירות בפסוקים המכריחים לפרש כך שהחזה והאימורים
 מתהפכים פעמיים, מלמדים אותנו, שהעבודה היתה נעשית בשלושה
 כהנים, כהן אחד המביא את האיברים מבית המטבחים, כהן שני
 המניף, וכהן שלישי המוליך להקטרה. והטעם הוא משום דכתיב
 (משלי יד כח) 'פרוב עם הדרת מלך'.
 שנינו במשנה בין אלו הטעונים תנופה, ושתי הלחם ושני כבשי
 עצרת [וכו'].
 הגמרא מביאה ברייתא בענין הנפת שתי הלחם וכבשי עצרת: תנו
 רבנן, נאמר בפרשת שתי הלחם הבאים בעצרת עם שני כבשים
 לשלמים (ויקרא כג) והניף בהן אותם על לחם הביבורים, מבררת
 הברייתא: יבול גינה כבשים על גבי הלחם כמשמעות הפסוק שהם
 מעל הלחם. תלמוד לומר (שם) 'על שני כבשים' שמשמעו שהלחם
 על גבי הכבשים. ממשיכה הברייתא ומבררת: אי 'על שני כבשים'
 יבול לחם על גבי כבשים, תלמוד לומר מתחילת הפסוק 'על לחם
 הביבורים' שכאמור משמעו שהכבשים על גבי הלחם. נישתקל
 הקתוב – מצד משמעות הכתוב והשווה הדינים הסותרים, ואיני יודע
 האם לחם על גבי כבשים ואם כבשים על גבי לחם, אלא, מה
 מצינו בכל מקום שהלחם למעלה, אף פאן לחם למעלה. שואלת
 הגמרא: היכא מצאנו שהלחם למעלה. ומשיבה: אמר רב פפא,
 במלוואים מצאנו שהלחם למעלה.
 הברייתא מביאה דעות נוספת כיצד היא הנפת שתי הלחם והכבשים:
 רבי יוסי בן המשוולם אומר, כבשים למעלה – מעל שתי הלחם,
 ומה אני מקיים 'על שני כבשים' שמשמעו שהלחם למעלה,
 להוציא שבעה ללמדנו שהלחם מונף עם שני הכבשים שהם שלמים,
 ולא עם שבעת הכבשים הבאים גם הם בעצרת לקרבן עולה.
 הנינא בן חנינאי אומר, מניח שתי הלחם בין ירכותיהן של כבשים
 ומניף, ונמצא מקיים שני מקראות הללו, לחם על גבי כבשים
 וכבשים על גבי הלחם.
 אמר רבי להקשות על דברי חנינא בן חנינאי, לפני מלך פשר ודם
 אין עושים בן ליתן את הלחם בין ירכותיהן של הכבשים, לפני מלך
 מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא עושים בן – בתמיה. אלא מניח
 את הלחם והכבשים זה בצד זה ומניף.

מקשה הגמרא על רבי: והא בעינן 'על' כמו שכתוב 'על שני כבשים'.
 מתרצת הגמרא: אמר ליה רב חסדא לרב המנונא, ואמרי לה רב
 המנונא לרב חסדא לתרץ, רבי למעמיה דאמר 'על' פסמוף ולא
 על ממש, ולכן גם כאן פירש שמיניח זה בצד זה. וכמו שצאנו דעתו
 בברייתא: והנינא, נאמר בענין הנחת בויכי הלבונה על שולחן לחם
 הפנים (ויקרא כד ז) ונתת על המערכת לבונה זכה, רבי אומר, 'על'
 פסמוף ואין כוונת התורה שיתן את הבויכים על מערכת הלחמים
 ממש, אלא בסמוך להם על גבי השולחן. מבררת הברייתא מנין לרבי
 שאפשר לפרש 'על' בסמוך: אתה אומר 'על' פסמוף מ אינו אלא
 'על' ממש. משיבה הברייתא: בשווא אומר (שמות ז א) וסכות על
 הארון את הפרוכת' הוי אומר 'על' פסמוף – משם מוכח שאין
 כוונת התורה תמיד 'על' ממש, שהלא שם אין הפרוכת שהיא מחיצה
 עומדת על הארון ממש, אלא בסמוך אליו.
 שנינו במשנה שאופן התנופה הוא שמוליך ומביא מעלה ומוריד
 [וכו'].
 הגמרא מבארת את הטעם שהתנופה נעשית לארבע רוחות ולמעלה
 ולמטה: אמר רבי חייה בר אבא אמר רבי יוחנן, מוליך ומביא למי
 שהרוחות שלו, מעלה ומוריד למי שהשמים והארץ שלו. במערכת
 מתנו הכי, אמר רב חמא בר עוקבא אמר רבי יוסי בר רבי חנינא,
 מוליך ומביא לצפון ודרום ומזרח ומערב כדי לעצור רוחות רעות,
 מעלה ומוריד כדי לעצור מללים רעים הבאים מלמעלה למטה.
 אמר רבי יוסי בר רב אבון, זאת אומרת מהטעם הנאמר במערבא,
 ששירי מצוה מעבדים את הפורענות, דהא תנופה שירי מצוה
 היא – שאם לא עשאה אינו מעבד, ועוצרת רוחות רעות ומללים
 רעים.
 אמר רבה, וכן לולב – גם את הלולב הניטל בחג הסוכות מנענעים
 בהולכה והבאה. רב אחא בר יעקב ממטי ליה ו-מוליך את הלולב
 ומייתי ליה ו-ומביאו ומחתי הכי ואמר גינא בעינא דשמינא –
 ומניחו כחץ המכוון ממנו והלאה ואומר שיהיה זה לחיצים בעינו של
 השטן. אומרת הגמרא: ולאו מילתא היא – אין לומר כן, משום
 דאחי לאתגרוויי ביה – על ידי כך יבוא השטן להתגרות בו.
 הגמרא מביאה מחלוקת בענין הנפת כבשי עצרת לאחר שחיטה: תנו
 רבנן, זבחי שלמי צבור שהם כבשי עצרת, מעונין תנופה גם לאחר
 שחיטה, חוץ ממה שיש בהם תנופה לפני השחיטה בעודם חיים,
 ותנופתן כמות שהן – גם התנופה שלאחר השחיטה היא כשהם
 שלמים, דברי רבי. והכמים אומרים, פתוה ושוק בלבד ולא שלמים
 וכמו בהנפת שלמי יחיד.
 הגמרא מביאה שלשה ביאורים למחלוקת זו. מבררת הגמרא: במאי
 קא מיפלגי. הביאור הראשון: אמר ליה רב חסדא לרב המנונא,
 ואמרי לה רב המנונא לרב חסדא, רבי ורבנן בדון מינה ומינה,
 בדון מינה ואוקי באתרה קא מיפלגי – מחלוקתם היא באופן
 הלימוד של הנפת שלמי ציבור מהנפת שלמי יחיד בכמה מצונו,
 רבנן ככרי דון מינה ומינה – לומדים את עיקר דין התנופה בהם
 וגם את פרטי קיום התנופה משלמי יחיד, מה זבחי שלמי יחיד
 מעונין תנופה לאחר שחיטה, אף זבחי שלמי צבור מעונין
 תנופה לאחר שחיטה. ומינה – ולומדים מתנופת שלמי יחיד גם,
 מה התם פתוה ושוק בלבד הוא מניף, אף הכא נמי פתוה ושוק
 בלבד הוא מניף. ורבי ככר דון מינה ואוקי באתרה – רק את
 עיקר דין התנופה לומדים משלמי יחיד, אך את אופן קיום ההנפה
 של שלמי ציבור לאחר שחיטה לומדים מהנפת שלמי ציבור עצמם
 קודם השחיטה, מה זבחי שלמי יחיד מעונין תנופה לאחר
 שחיטה, אף זבחי שלמי צבור מעונין תנופה לאחר שחיטה.
 ואוקי באתרה – מעמידים את דין התנופה של שלמי ציבור
 במקומה. ואומרים, התם הוא פתוה ושוק, אכל הכא כמות שהן
 שלמים כמות שהן פתוה.

31 שלמי צבור שאין מעוניין סמיכה חיים, מעוניין תנופה חיים, זבחי
 32 שלמי יחיד שמעוניין סמיכה חיים, אינו דין שיהיו מעוניין תנופה
 33 חיים. מתרצת הגמרא: מיצט רחמנא נבי תנופת זבחי שלמי צבור
 34 (ויקרא כג ט) ואמר, 'והניף הכהן אותם על לחם הבפורים, ותיבת
 35 'אותם' באה למעוטי זבחי שלמי יחיד שלא יהא בהם תנופה מחיים,
 36 כי אין תנופה מחיים אלא בשלמי צבור.
 37 מוסיפה הגמרא להקשות על דברי רבי שמעון: ויהיו זבחי שלמי
 38 צבור מעוניין סמיכה מקל וחומר. וזהו הקל וחומר: ומה זבחי שלמי
 39 יחיד שאין מעוניין תנופה חיים מעוניין סמיכה, זבחי שלמי צבור
 40 שמעוניין תנופה חיים אינו דין שיהיו מעוניין סמיכה. מתרצת
 41 הגמרא: אמר רבינא, גמירי הלכה מסיני שתי סמיכות בצבור שהם
 42 בפר העלם דבר של ציבור ושעיר המשתלח, ולכן אין ללמוד ולרבות
 43 סמיכה בשלמי צבור.
 44 עוד מקשה הגמרא על דברי רבי שמעון: ויהא אשם מצורע מעון
 45 תנופה שחוט מקל וחומר, וזהו הקל וחומר: מה זבחי שלמי יחיד
 46 שאין מעוניין תנופה חיים מעוניין תנופה שחוטין, אשם מצורע
 47 שמעון תנופה חי אינו דין שיהיה מעון תנופה שחוט. מתרצת
 48 הגמרא: מיצט רחמנא נבי זבחי שלמי יחיד (ויקרא י ל) ואמר, 'ידיו
 49 תביאנה את אשי ה' את החלב על החזה וביאנו את החזה להניף
 50 אותו תנופה לפני ה', 'ואותו' בא למעוטי אשם מצורע שלא יהיה
 51 בו תנופה לאחר שחטה כזבחי שלמי יחיד.
 52 הגמרא מביאה ברייתא שנשנו בה דינים בענין תנופה: תנו רבנן,
 53 המשה שהביאו קרבן שלמים אחד בשותפות, אחד מן השותפים
 54 מניף את החזה ושוק על ידי בולם – עבור כולם, משום שאי אפשר
 55 שכולם יניפו יחד משום שבאופן זה תהיה חציצה בין ידיהם לבין
 56 הקרבן המונף, וגם אי אפשר שיניפו בזה אחר זה, משום שתנופה
 57 נאמרה ולא תנופות כמבואר להלן (ד). והאשה שהביאה קרבן
 58 שלמים, היא עצמה אינה מניפה, אלא בהן מניף על ידה – עבודה.
 59 וכן השולח קרבנותיו ממדינת הים, ואינו יכול להניף, בהן מניף
 60 על ידו.

1 ביאור שני למחלוקת: רב פפא אמר, דבולג' עלמא דון מינה
 2 ומינה הוא – לדברי הכל לומדים גם את התנופה וגם את אופן
 3 עשייתה משלמי יחיד, והיינו מעמא דרבי שמניפים את כל
 4 השלמים לאחר שחיטה ולא רק את חזה ושוק כמו בשלמי יחיד, פי
 5 הָתָם – משום שהנפת כל השלמים בשלמי ציבור דומה להנפת חזה
 6 ושוק לבדם בשלמי יחיד, מה הָתָם]-בשלמי יחיד] דָּבָר שֶׁמִּתְּנָה
 7 לַבְּהֵן – החלק שהוא מתנה לכהן מונף, והוא החזה ושוק לבדו,
 8 ושאר הבשר נאכל לבעלים ולא ניתן לכהנים. אָף הָאָם]-בשלמי
 9 ציבור] דָּבָר שֶׁמִּתְּנָה לַבְּהֵן שהוא כל הבשר ולא רק החזה ושוק,
 10 יש להניפו.
 11 ביאור שלישי למחלוקת: רבינא אמר, דבולג' עלמא דון מינה ואוקי
 12 באתרה לומדים רק את עיקר דין התנופה משלמי יחיד, והיינו מעמא
 13 דַּרְבָּנָן שמניפים רק את החזה ושוק לאחר השחיטה, משום שכתוב
 14 לגבי תנופת שלמי יחיד (ויקרא י לד) 'כי את חזה התנופה וגו' מִזְבְּחֵי
 15 שְׁלָמִיִּם, ו'שְׁלָמִיִּם' הנאמר בלשון רבים, ריבויא הוא – ללמדנו
 16 שהחזה ושוק של שלמי ציבור ינופו, שיהיה אפשר לכתוב בלשון יחיד
 17 הואיל ובשלמי יחיד הכתוב מדבר, ועל כן התנופה לאחר שחיטה
 18 בשלמי ציבור אינה נעשית אלא בחזה ושוק.
 19 שנינו במשנה: רבי שמעון אומר, שלשה מיני מעוניין שלש מצות,
 20 שתים בכל אחד ושלישית אין בהן – ישנם שלשה קרבנות שיש
 21 בשלשתם שלש מצוות, אך אין בהם את כל שלשת המצוות, אלא
 22 רק שתי מצוות בכל מין של קרבן. ואילו הן מיני הקרבנות, זבחי
 23 שלמי יחיד, זבחי שלמי צבור ואשם מצורע. מפרטת המשנה את
 24 שתי המצוות הנוהגות בכל קרבן וקרבן, זבחי שלמי יחיד מעוניין
 25 סמיכה חיים ותנופה שחוטין, ואין בהן תנופה חיים. זבחי שלמי
 26 צבור מעוניין תנופה חיים ושחוטין ואין בהן סמיכה. אשם מצורע
 27 מעון סמיכה ותנופה חי ואין בו תנופה שחוט.
 28 הגמרא מבררת מדוע אין ללמוד מקל וחומר שינהגו בשלשתן כל
 29 שלשת המצוות. מקשה הגמרא: ויהיו זבחי שלמי יחיד מעוניין
 30 תנופה גם בעודן חיים מקל וחומר. וזהו הקל וחומר: ומה זבחי

המשך ביאור למסכת מנחות ליום שבת קודש עמ' א

28 ועל ידי כך התייבשה הזיעה שדבקה בו כאשר הזיעו הגרעינים
 29 בהיזתם באבוב.
 30 המושג ממשיכה לבאר את סדר הכנת העומר להקרבה: לאחר
 31 קלייתו של העומר, נתנהו לרתיבים של גרוכות, והן ריחים שטוחנים
 32 בהן פולים, שהן טוחנות בטחינה גסה, ועל ידי כך אין קליפות
 33 הגרעינים נטחנות עם הגרעינים עצמם, ומה שעשו כן זהו מפני
 34 האמור בתורה על מנחת העומר (שם) גֵּרֶשׁ בְּרַמְל'. והוציאו ממנו
 35]-מן העומר] בטחינה זו, קמח שיעור עשרון, שהוא מנופה בשלש
 36 עשרה נפה.
 37 המשנה מבארת מה עשו משאר הקמח העודף על שיעור עשרון:
 38 והשאר שותר מן הקמח, נפדה בדמים, ודמיו להקדש, ונאכל לכל
 39 אדם, ותייב בחלה אם עשו ממנו עיסה, לפי שגלגול]-לישת] העיסה
 40 במים מחייבה בחלה, וגלגול זה היה ביד הדיוט, ופסור מן המעשר
 41 – מהפרשת תרומות ומעשרות, לפי שמירוח התבואה הוא גמר
 42 מלאכתה המחייבה במעשר, ומירוח זה בעודה ביד הקדש היה,
 43 והקדש פסור מן המעשר. רבי עקיבא מתייב בחלה ובמעשרות,
 44 וטעמו יתפרש בגמרא.
 45 **גמרא**
 46 הגמרא מביאה ברייתא הדורשת את הפסוק האמור בהבאת מנחת
 47 העומר: תנו רבנן ברייתא, נאמר בתורה (ויקרא ב ט) 'ואם תקריב
 48 מנחת פפורים לה' אביב קלוי פאש גרש פרמל תקריב את מנחת
 49 בפוריך, ויש לררוש מהפסוק כיצד יש להכין מנחה זו. 'אביב, זה
 50 אביב, כלומר, שתהא המנחה באה מראשית הקציר. 'קלוי פאש',
 51 מלמד שהיו ישראל מתקבנין אותו,]-את הנקצר עבור העומר[
 52 פאש, בדי לקיים בו מצות קלי האמורה כאן, דברי רבי מאיר.
 53 וחקמים אומרים,

1 דברי אביי ונבאר אותם, אמר אביי, יש מצוה למימי יומי – למנות
 2 ימים, וכן יש מצוה למימי שבועי – למנות שבועות. הגמרא מביאה
 3 מנהגים שונים בדין זה: רבנן דבי רב אשי – רבותינו שבבית מדרשו
 4 של רב אשי, נהגו כדברי אביי ומנו יומי ומנו שבועי – והיו מונים
 5 ימים ושבועות. אך אמרימר לא נהגו ככאבי, ומני יומי ולא מני שבועי
 6 – והיה מונה רק ימים ולא שבועות, משום שאמר שכל ספירת העומר
 7 בזמן הזה אינו חובה, שהרי אין מקריבים קרבן העומר, ורק זכר
 8 למקדש הוא, ולכן די בספירת ימים.
 9 **משנה**
 10 אחר שנתבאר במשניות הקודמות סדר קצירת העומר, ממשיכה
 11 משנתינו לעסוק בסדר הבאתו. המשנה מביאה מחלוקת באופן הכנת
 12 השבלים לטחינתן לקמח: קצרוהו לעומר ונתנהו בקיפות,
 13 תביאוהו לעזרה, ובעודו בשבלים היו מתקבנין]-חורכים] אותו
 14 פאור]-באש] לקלותו, בדי לקיים בו מצות קלי, שנאמר במנחת
 15 העומר (ויקרא ב ט) 'קלוי פאש/ דברי רבי מאיר. וחקמים חולקים
 16 בשני דברים על דברי רבי מאיר ואומרים, בקנים לחים וקבילות
 17]-קלחי דרוב] חובנין אותו להפריד את הגרעינים מן המוך, ועשו כן
 18 קודם הבהובו, ומה שחבטו אותו בקנים ובקולחות דווקא ולא במחבט
 19 כפי שהיו דשים שאר תבואה, בדי שלא יתמעך בחבטה זו, לפי
 20 שהיה לח עדיין, ואילו שאר תבואה כבר יבשה בעת דישתה ואינה
 21 מתמעכת. וכל זאת שלא כדעת רבי מאיר שאמר שהיו מהבהבים
 22 אותו בעודו בשבלים. ועוד חולקים חכמים באופן הבהוב ואומרים
 23 שקודם הבהובו נתנהו לאבוב, שהוא כלי של נחושת, והיו
 24 מהבהבים אותו כשהוא שם, ולא שנתנהו באור ממש כדעת רבי
 25 מאיר. ואבוב זה שבו היו מהבהבים אותו לדעת חכמים, היה מניקב
 26 ככברה, בדי שיהא האור]-האש] שולט פבולו]-בכל העומר[.
 27 ולאחר קלייתו באבוב שפוחהו לעומר בעזרה, והרוח מנשבת בו,